

Temetőrészlet a Bécsi út keleti oldalán

(Budapest, III. ker., Kolosy tér 4., Hrsz.: 14781)

1999 decemberében a tulajdonos (Tolnai Kft.) külön kérésére végeztünk rövid húsznapos leletmentést a 312 négyzetméteres telken, melynek északi és déli környezetében már volt leletmentés (Csemete utca 1-3., Kolosy tér 6-7.), illetve szondázó jellegű ásatás (Kolosy tér 5.). Akkor középkori, (római ?) utat, telepjelenségeket, valamint őskori településnyomokat figyeltek meg az ásatásvezetők (Gádor Judit, Máriy Erzsébet és Pető Mária).

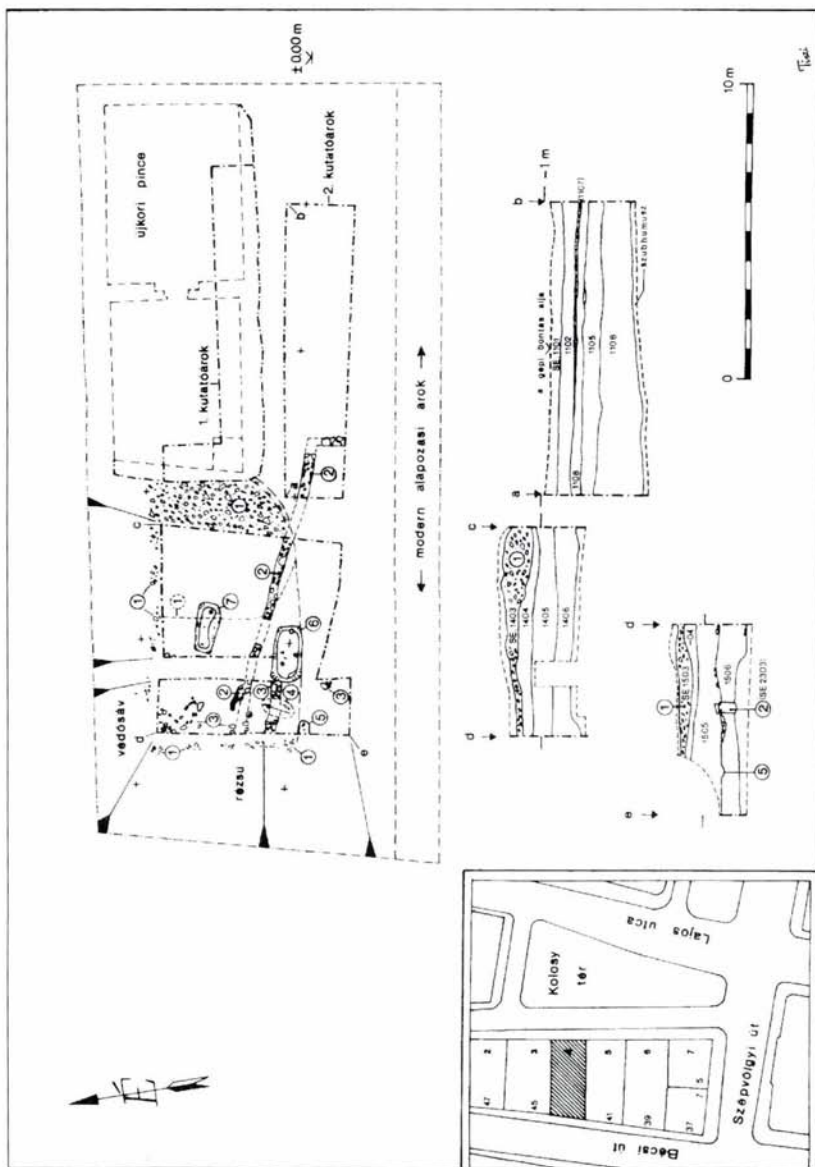
Az időjárási viszonyok mellett elsősorban a foghíjtelek műszaki adottságai okoztak komolyabb nehézségeket. (1. kép) Sem a Bécsi út forgalma miatt intenzíven terhelt nyugati rézsűt, sem az északi védősávot nem tekinthettük felesleges területvesztésnek, mivel itt a modern felszín 3 méter magasan tornyosult fölénk az ásatás kezdetén. A Kolosy tér felőli oldalon már 1 méter mélységben középkori és római cserepeket találtunk a gépi munka során, az északkeleti telekhatárt az egykor téglaboltozatos

Cemetery Segment on the Eastern Side of Bécsi Street

(Budapest, District III, 4 Kolosy Square, Tln.: 14781)

We carried out a short rescue excavations over 20 days in December (!) 1999 at the special request of the owner (Tolnai Kft.) on a lot of 312 square meters. There had already been rescue (1-3 Csemete Street and 6-7 Kolosy Square) and test excavations (5 Kolosy Square) in the northern and the southern zones, at which time the archaeologists involved (Judit Gádor, Erzsébet Máriy and Mária Pető) observed medieval and Roman (?) road and settlement features and some traces of a Prehistoric settlement.

It was especially the technical conditions on the empty lot that caused serious difficulties in addition to the weather. (Figure 1) Neither the western ramp, heavily impacted by the traffic on Bécsi Street, nor the northern safety band could be regarded as unnecessary losses of territory since the modern surface was 3 m above us at the beginning of the excavations. During the mechanical work, we already found medieval and Roman sherds at a depth of 1 m on one side

1. kép: A Kolosy tér 4. számú telek ásatási helyszínrajza
 Figure 1: Excavation plan of 4 Kolosy Square

újkori pince biztosította. Ennek szemetes modern betöltését, déli és nyugati falait eltávolítottuk, déli peremét kutatóárokka (1.) szondáztuk, majd belterét ásatási meddő deponálására használtuk. A felület délkeleti negyedében is csak kutatóárokra volt hely, s a nyugati szektort sem bővíthettük ennek vonalánál délebbre, a Kolosy tér 5. számú modern épület alapozásakor okozott bolygatás miatt. Így a megkutatott terület körülbelül 100 négyzetméterre rúgott.

Első dokumentálásra érdemes jelenségünk egy középkori (?), kora újkori út volt (1. kép: 1.), melynek 50-100 centiméter vastag, törtköves burkolatát jól lehetett látni a nyugati és északi metszetsfalban (e és c pontok között), markológép elől megmentett keleti részét a telek közepén. Az útszövetből (1403. réteg) és alapozásából (1404.) újkori és néhány középkori, illetve római cseréptöredék került elő.

A 14-, 1505., és ezekkel azonos 1101., szürkésbarna, agyagos stratigrafiai egységekben (rétegekben) már nagy mennyiségben találtunk 3-4. századi római leletanyagot, néhány újkori és középkori cseréptöredékek keverve. E réteg alján, a 2. kutatóárok délnyugati sarkában jelent meg először az a körülbelül 40 centiméter széles fal (*opus incertum*),

of Kolosy square. The north-eastern border of the lot was secured by a brick-vaulted modern cellar. We removed its modern filling of rubbish and took out the southern and western walls, then tested the southern edge with a trench (1.), and finally used the inner space of the cellar for the depositing the debris from the excavation. The space was enough only for a test trench in the south-eastern quarter of the area and we could not widen the western sector beyond this line because of the disturbance caused by the foundation of the modern building at 5 Kolosy square. In the end we were finally able to unearth a surface of about 100 square meters.

The first feature worth recording was a medieval (?), early modern period road (Figure 1:1). The 50-100 cm thick gravel cover was clearly visible in the western and northern section walls (between points e and c) and in the center of the lot rescued by the excavator. Modern and some Roman sherds were found in the fabric of the road (layer 1403) and in the foundation (1404).

We found large numbers of Roman finds from the 3rd-4th centuries, mixed with a few modern and medieval sherds, in the stratigraphic units (layers) 14-. 1505 and

mely a nyugati szelvényben enyhe északnyugati kitéréssel folytatódott (1. kép: 2.). Keleti szakasza egyre rosszabb állapotban, inkább csak omladék formájában maradt meg (3.). A falhoz tartozó járósíntet sehol sem találtunk, míg alapárkával helyenként 50-70 centiméter mélyen átvágták a következő, zárt római réteget (15-, 1406). Annak ellenére, hogy az alaprétegbe sok római kerámia, üveg, bronz- és vastárgy töredéke (tipikus „telepanyag”) keveredett a fal mindkét oldalán, néhány centiméternyi mélyítés után négy római sírt találtunk.

Az 5. számú sírnak csak a keleti végét sikerül feltárni, betöltésében 3. századra keltezhető szürkére égetett, horpasztott falú edény (*Faltenbecher*) töredékei heverték. (TOPÁL 1993, 59., Gr.149/1.) Ettől északkeletre 5-7 éves gyermek csontvázára bukkantunk (4.) a falomladék alatt. A sír szélét csak a koporsószőgek elhelyezkedése jelezte, a bal medencecsont mellett hagymafejes *fibula* feküdt. Ettől keletre jelent meg az első hamvasztásos sír (6.), melyből egy narancsvörös bevonatú edényt (*olla*), pontosabb meghatározásig a 3. században, egy másik sötétszürke korsót (TOPÁL 1993, 41., Gr.86/1.) még a 4. század első felében is használtak. (2. kép) A má-

also in the grayish brown, clayey layer no. 1101 identical with the former. The approximately 40 cm broad wall (*opus incertum*), which ran in the western section with a slight deviation towards the north-west, first appeared on the bottom of this layer in the south-western corner of trench 2 (Figure 1: 2). The eastern stretch survived in a poor condition, actually mostly in a ruinous condition (3). We could not find the floor level connected to the wall. The foundation trench sometimes cut the next closed Roman layer (15-, 1506) down to a depth of 50-70 cm. Although many Roman sherds, fragments of glass, bronze and iron objects (typical “settlement material”) were found mixed in the ground level on both sides of the wall, we found 4 Roman graves a few centimeters deeper.

We could unearth only the eastern end of grave no. 5. The fragments of a vessel with impressed walls and burnt to a grey color (*Faltenbecher*) dated from the 3rd century lay in the filling. (TOPÁL 1993, 59., Gr.149/1.) Northeast from it, we found the skeleton of a 5-7 years old child (4) under the remains of the wall. The edge of the grave was revealed only by the position of the coffin nails. A military fibula lay beside the left thigh. The first cremation burial

sodik hamvasztásos sírből (7.) ugyanerre az időszakra keltezhető korszó és 2 darab érem került elő.

A sírok alatti rétegekből (2. kutatóárok: 1108. és 1105.) még folyamatosan gyűjthettük a római kor leletanyagát. Körülbelül 1-2 méter mélységben kavicsos járórszint jelent meg két sötétebb humuszos réteg (1102 és 1108.) között. 1105-ben még találtunk helyi gyártású, római kori kerámiatöredékeket, ám a réteg alján egyre szaporodott az őskori cserepek száma. Az utolsó, fekete, iszapos üledékréteg (1106.) szinte kizárólag bronzkori

és rézkori cserepeket tartalmazott, lefelé haladva egyre szegényesebben. Ez alatt, a szürkéssárga szubhumusz felszíne körülbelül 4-5 fokot lejtett nyugat felé. A jelenség értékelése már a geológia tárgykörébe tartozik (FÜLEKY-MÁRITY 1998), de feltételezzük, hogy összefügg a Budaújlakot észak-déli irányban átszelő széles csatorna problémakörével. (HABLE 1995, 30.)

2. kép: Római hamvasztásos rítusú sír
Figure 2: Roman grave with cremation rites

appeared to its east (6). It contained a vessel with orange-red glaze (olla) used, until a more precise definition can be given, in the 3rd century, and a dark grey jug (TOPÁL 1993, 41., Gr.86/1.), which was used even in the first half of the 4th century. The other cremation burial (7) contained a jug and 2 coins from the same period.

We could collect further Roman period find material from the layers under the graves (trench 2: 1108 and

Hable Tibor

Irodalom/References:

FÜLEKY-MÁRITY 1998 – FÜLEKY GY.-MÁRITY E., Environmental Changes in Budaújlak in the Roman Period, in Roman Town in a Modern City, International Colloquium (előadás, kézirat) (1998)

HABLE 1995 – HABLE T., Kutatások Budaújlakon, az aquincumi katonaváros déli peremén. Aquincumi füzetek 1 (1995), 23-31.

TOPÁL 1993 – TOPÁL J., Roman cemeteries of Aquincum, Bécsi Road I. (1993)

1105). A pebbly floor level appeared at a depth of about 1-2 m between two darker humus layers (1102 and 1108). We still found locally produced Roman period sherds in layer 1105, although the proportion of prehistoric sherds increased at the bottom of the layer. The lowermost black (!), loamy deposit (1106) contained exclusively Bronze and Copper Age sherds in downwardly decreasing numbers. The surface of the underlying grayish yellow subhumus sloped 4-5 degrees towards the west (!). The evaluation of this phenomenon is a subject for geological research. (FÜLEKY-MÁRITY 1998) We assume that it must be connected to the problem of the wide canal crossing Budaújlak in a north-south direction. (HABLE 1995, 30.)

Tibor Hable